

Brouwerij der Duinen

André Desmidt

In onze zoektocht naar vormen van ambulante handel kwamen we terecht bij Arnold Roels, laatste telg van het brouwersgeslacht Roels ooit depothouder van Stella Artois in de Knokkestraat.

Voorgeschiedenis

De familieroots liggen in Brugge waar men het oorspronkelijk had over Roens. Door een schrijffoutje van de ambtenaar van de burgerlijke stand werd Roens plots Roels (huwelijk Jacobus Roels en Regina Neyts).

Vandaar dat er geen familiebanden zijn met andere gelijknamigen want tenslotte gaat het hier nog maar om de vierde generatie “nieuwe” Roels.

In 1876 werd de brouwerij opgericht door Pietje Boels. Hij werd opgevolgd door Emile Lampoo in 1907. Lampoo was afkomstig uit Maldegem.

Op 17 augustus 1931 werd de brouwerij dan overgenomen door bierbrouwer Charles Roels.

In de Knokkestraat (waar nu café tussen Land en Zee is) stond een volwaardige brouwerij met bierkelder en moutvloer.

De grote ruime kelder liep onder de vroegere café door waardoor men enkele trapjes op moest om bij de voordeur te komen.

Deze ruime kelder werd trouwens tijdens de Tweede wereldoorlog (toen was alles ontruimd door de Duitse bezetter) ook gebruikt als bergplaats en vooral als schuilplaats voor de omwonenden.

Vele mensen hadden er hun vaste veilige slaapplek.

Zicht op het huidige Heldenplein met links Hotel de la Marine en op het einde van de straat Hotel de la Plage en rechts daarvan het Kursaal – de vrachtwagen Chevrolet uit 1932 vooraan is die van Roels

Toen vader Charles hoorde dat de brouwerij van Lampoo in Heist te koop was – vader werkte toen als bediende bij de Generale Bank in Baasrode – waagde hij zijn kans en nam de brouwerij over.

Dit kon dank zij de hulp van zijn vader die ervaring had opgedaan in de brouwerij Moulaert te Brugge

Zoals uit bijgevoegde lijst blijkt telde Heist heel wat brouwerijen (en cafés) maar dank zij de inzet en de kennis werd het een succesvolle onderneming.

Voor de oorlog

Handel drijven is kopen en verkopen.

Hier moeten we een onderscheid maken tussen twee aspecten van het bedrijf:

- Het zelf brouwen van bier
- Het verkopen van bier geleverd door Artois uit Leuven en later nog andere grote merken.

Daar kwam dan nog bij dat de brouwer ook een halve landbouwer was want de paarden moesten gevoederd worden en de stallen gekuist, er moest gerst en haver en luzerne gekweekt worden. Verder hielden zij enkele varkens, schapen, kippen en konijnen...

De konijnen werden vooral gekweekt om weg te geven. De brouwer was namelijk in praktisch alle lokale verenigingen en van hem verwachtte men bij de jaarlijkse tombola natuurlijk ook een gratis prijs... en dat werd meestal een "keuntje".

De paarden graasden op weiden van Coornaert en naast de brouwerij was er een groot stuk grond (later kwam daar Hector Quintens met zijn serres).

De konijnen liepen vrij rond op een afgesloten perceel grond wat het moeilijk maakte om er eentje te pakken.

Meestal werd het konijn dan ook geschoten door brouwer Lampoo en gevild zodat het klaar voor consumptie kon aangeboden worden.

De hoppe werd aangevoerd uit Poperinge en de gerst werd geleverd door de lokale boeren. En daarbij was het een gouden regel: die bier afnam van de brouwerij mocht ook leveren aan de brouwerij. Het was een tijd van leven en laten leven !

De binnenkoer in de Knokkestraat met de vrachtwagen ARTOIS en vader Charles Roels

Eens Roels depothouder werd van ARTOIS werden de vaten ook geleverd vanuit Leuven. Dit gebeurde met de trein. De trein reed toen nog op het tracé waar nu de kusttram tijdt en ter hoogte van de Ijzerstraat was er een rangeerstation. Het was dus heel gemakkelijk om daar de vaten te laden en te lossen met een loskaai aan de voordeur.

De vaten Artois werden geleverd maar moesten toen nog op flessen getrokken worden. Daarvoor had men een eigen installatie. Dergelijk toestel noemt men een soutereuse voor 6 flessen of 12 flessen.

Arnold kreeg er ooit een cadeau voor zijn verjaardag.

Trouwens het zelf gebrouwen bier moest ook in flesjes.

Het waren toen nog flesjes met een speciale sluiting die men zelf met de hand kon openen en terug dichtdoen.

Vader Charles Roels op de binnenkoer van de brouwerij langs de Knokkestraat

De oorlog

Zoals voor iedereen was de oorlogsperiode een zwarte bladzijde.

De Duitse bezetter nam alles in beslag: de paarden, de wagens en auto's en ook de koperen ketels en alle beschikbare metalen.

Belangrijk was ook dat de waterput werd verzegeld. Voor het bier brouwen was het belangrijk dat men goed drinkbaar water had. De waterput stond in verbinding met een grote ondergrondse waterader die liep van de huidige watertoren Duinbergen tot voorbij de Noordstraat.

Boven was er een groot waterreservoir waardoor benden alle toestellen water onder druk kregen.

Ook de huisdieren werden meegenomen behalve... een dik varken dat de gewoonte had om zich te verbergen onder het stro.

Vader Roels maakte de Duitsers wijs dat dit een ziek dier was dat op sterven na dood was waardoor ze het niet meenamen... tot grote vreugde van de familie.

Zicht op de ingang van de brouwerij langs de Knokkestraat

In de Knokkestraat beschikte het bedrijf over veel ruimte en ook een aantal verborgen ruimtes.

Zo konden ze toch nog een en ander verstoppert voor de Duitsers. Zo werden de wielen afgehaald van de auto's en werd ook de motor uitgehaald en daar verstopt.

Anderzijds konden de mensen uit de wijk veilig komen slapen in de grote kelder.

De kelder was afgezet met kurk om het droog te houden en boven waren er gewelven. Het was dus oppassen geblazen voor de grotere mensen.

Vader had altijd een bolhoek aan in de kelder als veiligheid voor zijn hoofd.

Er was dus geen productie want de volledige installatie was geconfisqueerd en zeer regelmatig was er controle.

Een tijdlang verbleef Arnold in Bordeaux

Tijdens de oorlog lagen alle werkzaamheden stil. Na de oorlog werd het brouwen van bier stopgezet omdat de heropstart een te grote investering vereiste.

Stella Artois

Roels werd in 1936 deponhouder van Artois.

Tijdens het gesprek kwamen we ook iets heel bijzonders te weten. De naam Stella Artois dateert pas uit 1947 (voorheen alleen Artois).

Er werd een wedstrijd uitgeschreven voor een aangepaste naam en vader Roels nam deel.

Hij dacht aan Stella Maris (OLV Ster der Zee) en vond dit een betekenisvolle benaming: Artois de ster der bieren !

De directie kwam hem thuis een oorkonde afgeven en feliciteren met de naam. Het waren graaf Artois en gravin Vanderstraeten en nog een edelman- aandeelhouder de Spoelbergh.

Het hof werd bewaakt door Pico de Duitse herder die af en toe wel een inbreker bij de broek greep. De mensen kwamen overdag vrij bier kopen (in keteltjes rechtstreeks van 't vat en kenden dus goed de weg.

De drankbedeling

Door de jaren heen was er een grote evolutie in de manier van transporteren.

Zoals overal en bij iedereen startte men met paard en kar. Dit duurde tot 1959.

Maar men beschikte ook over een stootkar, een triporteur met trekhond en een stootkar met trekhond. Op de triporteur kon men niet minder dan negen vaten laden !

De wet op de dierenbescherming verbood op een gegeven ogenblik dergelijke praktijken en de honden bleven verweesd achter want zij waren niets beters gewoon en keken uit naar hun dagelijkse trip.

Reeds inde jaren dertig beschikte Roels over een Chevrolet vrachtwagen (zie zichtkaart). Dat was nodig om te leveren in de ruime omgeving: Zeebrugge, Lissewege, Zwankendamme, Damme, Lapscheure, Hoeke, Moerkerke, Westkapelle en Ramskapelle.

Voor het leveren van vaten had men een speciale bierkar getrokken door paarden (dit deed men tot in 1959). Het is pas sinds 1952 dat het bier in flesjes geleverd werd.

Soms werden de vaten ook getransporteerd met de tram tot in Dudzele waar ze dan verder vervoerd werden naar de cafés.

Later beschikte de firma ook over een twintigtonner voor het afhalen van het materiaal in Leuven.

De twintigtonner met chauffeur Bourgoo en zoon Arnold Roels.

Het klantenbestand bestond uit :

- Particulieren
- Winkels
- Cafés

Arnold herinnert zich nog de vele cafés in Heist en voegt er fijntjes aan toe: “Niet overal kon men zien dat het café was want er werd ook veel particulier drank verkocht. Weet je dat er in de Steenstraat alleen al niet minder dan 12 cafés waren?”.

De heilige Arnoldus patroon van de brouwers

De familie Roels beschikt nog steeds over een mooi heiligenbeeld van de heilige Arnoldus te herkennen door zijn attributen:

- Een roerstok (roervork)
- Een hoppebaal (zak vol hoppe)
- Een boek

Arnoldus is eigenlijk een nepheilige (hij werd niet gecanoniseerd als heilige) maar toch wordt hij algemeen aanzien als patroon van de bierbrouwers en herbergiers.

Arnoldus van Soisson (1040-1087) werd bisschop en stichter van de sint Pietersabdij te Oudenburg.

Hij zou de mensen in tijden van besmettelijke ziekten aangespoord hebben om bier te drinken in plaats van besmet water.

Bij de brouwers was het gebruikelijk dat de oudste zoon (de eerstgeborene van het mannelijk geslacht de voornaam Arnold kreeg (vandaar dat onze gastheer Arnold heet).

Beeld van de heilige Arnoldus eigendom van de brouwerij

Het verkopen van bier bij Roels beperkte zich niet tot Stella Artois alleen. Zij hadden een gans gamma merken waaronder ook veel buitenlandse.

Maar de Belgische bieren zijn nog steeds de beste... dank zij de wet Vandeveldt juist na de Eerste Wereldoorlog.

In het buitenland is het alcoholgehalte in het bier beperkt tot 4° terwijl we in België gaan tot 12°. Daarenboven hebben we nog lage en hoge gisting.

En soms kwamen er ook speciale brouwsels op de markt.

Zo herinnert Arnold er ons aan dat bij de aanstelling tot burgemeester van vader Robert de Gheldere er een speciaal burgemeestersbiertje werd aangeboden.

De bakkers maakten dan ook speciale feestgebakken die in het teken stonden van die blijde gebeurtenis.

Door de jaren heen werd het wagenpark gemoderniseerd en werd er ook gewerkt met een heftruck of Clarck.

De clarck in volle actie

Zo vertelt Arnold ons dat het grote beeld van het H. Hart dat vroeger voor de ingang stond van de kerk (waar nu de parking is) werd verhuisd naar de huidige plaats op de hoek van de Kerkstraat en de Hermans-Lybaerstraat met de heftruck van Roels.

Remi Dekeyser – uitbater van Rerum Novarum er recht tegenover verweet Arnold (met een kwinkslag) dat daardoor zijn omzet daalde want het beeld had twee vingers zegenend in de hoogte en dat werd geïnterpreteerd als “Twee pintjes en niets méér !!!”.

Uiteindelijk liet Arnold de zaak op 31 december 1972 definitief over en verdween meteen ook een stukje geschiedenis van en in Heist.

Het (voorlaatste) uithangbord langs de Knokkestraat met Roels en Zoon

Brouwerijen in Heist aan Zee (lijst Arnold Roels)

Edmond Van Bezien

Sint Jozefstraat

Brouwde een eigen bier wit en bruin hoge gisting.

Was ook depot van Brouwerij "De Lac" van Brugge en van "Op-Ale" van De Smedt uit Opwijk.

Later overgenomen door bierbrouwer André Maenhout

Albert Marcou

Kerkstraat

Brouwde een eigen bier wit en bruin hoge gisting.

Was ook depot van Brouwerij Bieren Kruger uit Eeklo

Later overgenomen door Brouwer De Zutter

Opgevolgd door biersteker Carlos Van Hyfte

Kamiel De Schepper

Kursaalstraat

Brouwde een eigen bier wit en bruin hoge gisting.

Was ook depot van Brouwerij "Ekla Van den Heuvel".

- Zoon Pierre deed later de bierhandel verder maar dan in de Knokkestraat.

- Zoon René was likeurstoker en had als specialiteit "De Vissersborrel", enig van smaak.

- Zoon André bate het restaurant "De Casserolle" uit in Brugge later overgenomen door de koksschool "De Groene Poorte".

- Zoon Albert deed binnenhuis inrichtingen.
- Zoon Joseph was schilder.
- Zoon Germain was Douanier.

Gustaaf Deschrooder

Kursaalstraat in de vroegere gebouwen van Kamiel De Schepper
Bierhandelaar depot "Wielemans".

Gebroeders Mitchell

Kursaalstraat
Brouwde een eigen bier wit en bruin hoge gisting.
Was ook depot van Brouwerij "Aigle Belgica" uit Brugge.

Brouwerij der Duinen

Knokkestraat
Opgericht door Pietje Boels, bierbrouwer (1876).
Opgevolgd door Emile Lampo, bierbrouwer(1907), afkomstig van Maldegem.
Overgenomen op 17 augustus 1931 door Charles Roels, bierbrouwer.
Brouwde een eigen bier wit en bruin hoge gisting en een wit bier lage gisting.
Was ook depothouder van de Brouwerijen "Artois" Leuven, van de Engelse bieren

Whitbread

en van de bronwaters Chaudfontaine.

Zijn zoon Arnold heeft het depot overgelaten aan de Brugse Biercentrale per 1 januari

1973

Staelens

Graaf d'Ursellaan
Limonade fabrikanten

Camille Dieusaert

Heeft de limonade fabriek van Staelens overgenomen.
Hij had het depot van de bieren "Safir" uit Aalst en het depot van Spa.
Na Wereldoorlog 2 heeft hij zijn zaak overgebracht naar de Polderstraat
in de ateliers van Joseph De Schepper.

Maurice De Vestele

Polderstraat
Bierhandelaar depot "Lamot" uit Mechelen.

Michel Maes

Steenstraat
Bierhandelaar depot "Jager Pils" van brouwerij Roelands

Alphons Cromheke

Consciencestraat
Bierhandelaar depot "Chevalier Marin"

Robert Lagage

Knokkestraat
Bierhandelaar depot "Anglo Belge"

Cafés en uitbatingen in Heist aan Zee (lijst Arnold Roels)

De Kursaalstraat

Café Crosby
Café dancing Rubens
Pension Decoster
Pension Patrick
Groen en wit
Café Rodet
Frituur Deschepper
Café Oud België
Pension , later Café Vrolijk België
Pension Café Pierre, later Café Barcelona
Café De Dagraad

De Knokkestraat

Café Den Anker
Het Volkshuis
Café New Inn, later café Woody's, nu de Carrello
Café bij Louis , later Café De Meermin
Café Brixham
Café Mercator
Café Tussen Land en Zee

De Dwarsstraat

Bij metje Braems
Bij Louwyck
Café Nippon
Café De Sirene

De Baderstraat

Café

De Pannenstraat

Café bij Malvientje
Café Derby
Café 't Pannetje
Café Den Accordeon
Café Den Oosthoek
Café Duivenlokaal
Café Sportkring (hoek Steenstraat)
Café Ferrybank
Café Roxy (hoek Onderwijsstraat , later Café De Meermin
Café De Goalkeeper (hoek H. Consciencestraat) Café 't Stadion bij

De Westkapellestraat

Café De Smissie
Café bij Coppens

De Marktstraat

Café 't Marktpllein

De Sadhuisstraat

Café Modern

Café London

Café De Beurse

De Hermans-Libaertsstraat

Café Star Dust

Café Van Meenen

Café Hotel Ma Campagne

Café Hotel Rerum Novarum

De Heistlaan (vroeger Oude Kerkstraat)

Café De Wielshaven

De Kerkstraat

Café dancing De Goudenpijl, de naam later Den Duck

De Afspanning van Gheyle later Café Het Sportpaleis

Café restaurant feestzaal Charles Le Bon

Café Noordzeestrand

De Visserstraat

Café dancing De Rodio

De Noordstraat

Café De Wandelaar

De Vlamingstraat

Café Windsor , later café

Café Groen en Wit, later café

Café bij Pier (Prut) Meyers

Café Schuurleg

Café De Zeehaven , later De Kubus

Café Frituur bij Slabbinck

Café bij Gaby Mitchell

Café Belgisch Hof

Café dancing de Fémina

Café dancing bij (Tjietjie)

Dancing

Taverne restaurant tearoom De Pousse-Café

De Elizabetlaan

Pension Osborne

Hotel L'Unie Vert

Café Windsor was vroeger in de Vlamingstraat

Pension Mijn Wens

Pension uitbaters de familie Larbrouya

Hotel de la Marine (hoek Heldenplein)

Het Heldenplein

Café du Rivage
Pâtisserie tearoom Arthur Van Hecke-De Wispelaere
Café De Navy
Café en bar van de Kursaal (Casino)
Café Etienne
Hotel Central, nu Old Ficher

De Graaf d'Ursellaan

Café Sportwereld
Café Rome
Café des Sports
Café
Café Mondial
Café restaurant Les Cinq Annoo

De Parkstraat

Pension Mariette, later Park Inn
Restaurant tearoom Moustafa, nu De Zeebries
Restaurant Frituur Capri
De Cargo, naam veranderd naar Park Inn

De Kinkhoorn

Square Hotel
Frituur Annick

Nicolaas Mengerlaan

Restaurant Le Dauphin
Hotel Restaurant Café De Belgica
Restaurant tearoom 't Gedijde
Café Zelzate, later Williams Bar
't Keldertje
... chinees restaurant

Cardinaal Mercierstraat

Restaurant Caroline

De Duinenstraat

Pension uitgebaat door de familie Butait
Hotel ter Duinen
Dancing Bar 't Witte Paard

De Zeedijk Heist

De Raan
Coupe De Nice
Coupe de Bruxelles, nu
Café Cantenbury
Hotel Bristol
Pension Chasse et Pêche

Pension uitgebaat door de familie Buytaert
Café Cavila
Hotel Des Bains, nu noemt het Schildia
Coupe de Gand, nu à l'Inproviste
Café tearoom De Queenie
Restaurant tearoom Olympia
Restaurant tearoom Grey 31
Restaurant tearoom Ma Coquille
Hotel De La Plage
Hotel Royal
Hotel Ter Heys
Taverne Ketels
Taverne Emile
Hotel De Bruges
Hotel Du Phare
Pension Christine
Tearoom restaurant
Hotel Des Flandres

De Vaartdijk

Camping pension café Polderhof

De Ridder de Vriërestraat

Café

Het Stationsplein

Café Terminus

't Is gebeurd

Bij de viering van het 100-jarig bestaan van de vuurtoren ijverde Heyst Leeft voor het aanleggen van een toegangsweg maar botste op het veto van een aantal groene jongens.

Onze goede bedoeling om het gerenoveerde en als industrieel – archeologisch erfgoed geklasseerde bouwwerk toegankelijk te maken is nu eindelijk werkelijkheid geworden. De kroon op het werk !

Waarmee nog maar eens bewezen is dat de aanhouder wint.

Eindelijk